

„Nagy különbség úgy végigmenni a damaszkuszi úton...”

Miről szól a Nagy Imre-törvény?

A Fidesz Nagy Imre és mártírtársainak temetésén léphetett a szélesebb nyilvánosság elé. Orbán Viktor akkori beszédével ledőntötte az elhallgatás falát, amelyet a Kádár-rendszer utóvédharcot folytató cenzorai és bértollnokai próbáltak felépíteni az ellenzéki szervezetek – így a Fidesz – és a magyar társadalom közé. Mi fideszesek emiatt az emlékezetes '89. június 16-át – magunk között – a Fidesz második születésnapjaként tartjuk számon.

Ma, ha visszatekintünk erre a napra, meg kell állapítsuk: nincs okunk arra, hogy a Fidesz '56-ról és Nagy Imréről alkotott véleményét tükröző beszéd akár egyetlen mondatát is felülvizsgáljuk. Ahogy akkor fogalmaztunk: „...Azok a fiatalok, akik ma az európai polgári demokrácia megvalósításáért küzdenek, két okból hajtanak fejet a kommunista Nagy Imre és társai előtt. Mi azokat az államférfiakat tiszteljük bennük, akik azonosultak a magyar társadalom akaratával, akik, hogy ezt megtehessék, képesek voltak leszámolni a szent kommunista szabukkal, azaz az orosz birodalom feltétlen szolgálatával és a párt diktatúrájával. Ők azok az államférfiak számunkra, akik az akasztófa árnyékában sem vállalták, hogy a társadalmat megtizedelő gyilkosokkal egy sorba álljanak, akik életük árán sem tagadták meg azt a nemzetet, amely elfogadta őket és bizalmát beléjük helyezte. Mi az ő sorsukból tanultuk meg, hogy a demokrácia és a kommunizmus összeegyeztethetetlenek... A ma vállunkra nehezéd csodtőnégyenes következménye annak, hogy vérbe fojtották forradalmunkat, és visszakényszerítettek bennünket abba az ázsiai zsákutáca, amelyből most újra megpróbálunk kiutat találni. Valójában akkor, 1956-ban vet-e el tőlünk – mai fiataloktól – a jövőnkét a Magyar Szocialista Munkáspárt. Ezért a hatodik kopersóban nem csupán egy legyilkolt fiatal, hanem a mi elkövetőző húsz vagy ki tudja hány évünk is ott fekszik.”

Mint minden demokratikus magyar politikai erő, mi is meghajtott fejünkét 1956 minden, a hazáért és a szabadságért az idegen megszállókkal, a diktatúrát és hazaárulást képviselő kiszolgálóikkal szemben harcoló mártírja előtt. Meghajtjuk fejünket Nagy Imre miniszterelnök előtt is, aki halá-

lág hű maradt az 1956-os forradalom eszméihez.

Nem véletlenül kapott Nagy Imre és 1956 oly nagy jelentőséget a rendszerváltás folyamatában! Hiszen a Kádár-rendszer az 1956-os forradalom és szabadságharc leverésével született, történelmi legitimitációját visszavonhatatlanul beárnyékolta a tömeggyilkosságokat elkövető hazaárulás bizonyos bűne. Hogy az ebből eredő büntudatot a rendszer s annak képviselői feloldják, kitalálták az önmaga ellen fölkelt, megtévesztett nép és az őket megtévesztő, külföldi reakciókhoz által moztatott ellenforradalmárok meséjét – s ennek tagadását a legsúlyosabb „gondolatbűnként” kezelték szinte a legvégső pillanatig. Valóban volt 1956-ban ellenforradalom: az, ami november 4-én kezdődött!

A kommunista, hogy a terrort, a diktatúra restaurálását s a nemzet elárulását s alávettettekkel megpróbálják elfogadtatni, újra elővették a '45-ben kitalált varázsigét: „Vagy mi, vagy a fasizmus.” Kissé enyhébb formában: „Vagy mi, vagy a Horthy-rendszer.” Ha olvasóim között vannak olyanok, akiknek úgy rémlik, mintha e varázsigét 1990 után is mormolták volna imamalomszerűen egyesek – ne bizonytalanodjanak el: az önk emlékezetük kifűd. S ha ezen el-tűnődnek, akkor annak megértéséhez is közelebb jutnak, hogy kiknek s miért volt szükségük minden áron a „Nagy Imre-törvény” kieroszakolásra.

Az előbbieket fényben érthető meg igazán, miért alkotta meg első aktusaként a szabadon választott, demokratikus parlament az 1956. októberi forradalom és szabadságharc jelentőségének törvénybe iktatásáról szóló 1990. évi XXVIII. törvényt. Világos kifejezése volt ez azon felismerésnek, hogy a demokráciához nemcsak a politikai hatalmat, de múltunkat, a történelmet is vissza kell vennünk azoktól, akik csupán bitortolták azt. Ha a Kádár-rendszer legitimitációja 1956. november 4-ében sűrűsödik össze, akkor az azt felváltó demokratikus berendezkedés csakis 1956. október 23-ában lehetséges történelmi kiindulási pontját. Október 23-a és november 4-e hagyományára azonban – szögezzük le egyszer és mindenkorra – kibékíthetetlen ellentmondásban áll egymással.

Az 1990-ben elfogadott törvény egyáltalán demokratikus szokásjogot is teremtett.

Vagyis: a történelem értékelését célzó javaslatot csak akkor nyújt be bárki a Tiszelt Ház elé, ha abban s a javaslat szövegének minden egyes elemében egyértelmű van a frakciók között. Így fogadták el például – nem kis viták után – 1994 őszén a parlament az Ideiglenes Nemzetgyűlés emlékeit megőrző határozatot is.

Ezzel a gyakorlattal szakított most a Magyar Szocialista Párt, szándékosan provokálva egy olyan vitát, amelyről tudta, hogy nem érhet megegyezéssel véget. Szekeres Imre – e törvényjavaslat kiírója – jó agit-prop. titkárhoz méltó buzgalommal próbálta feléleszteni a régi szép idők gyakorlatát, amikor is az MSZP előd-és testvérpártjai párhatározatokkal, vagy ha kellett, törvényekkel próbáltak történelmet írni, fenntartva a mindenkorai politikának a jogot, hogy parancsba adja: ki a hős és ki az áruló. A Fidesz – Magyar Polgári Párt abban érdekelt, hogy eltűnjön végre a magyar politikai életből ez a gyakorlat.

1956. október 23-án a letaposott, szervezeteitől, elítélőitől, kultúrájától megfosztott polgári társadalom állt talpra, elsöpörve mind a „jó”, mind a „rossz” kommunista álmait, s választ adva arra az álkérdésre, hogy lehetséges-e rendőrterror s idegen megszállás nélküli szocializmust építeni Magyarországon. Ezt még akkor is kijelenthetjük, ha a tizenkét nap alatt a forradalom nem hogy konszolidálódni, de még kiteljesedni sem tudott.

A szocialista törvényjavaslat – immáron törvény – indoklása tehát pontosan fogalmaz, amikor azt mondja: Nagy Imre „1953-tól, első miniszterelnökségétől kezdve a zsamoki rendszer megreformálását tűzte ki célul.” Valóban, ennyit és nem többet, ezt, és nem mást. Nagy Imrét éppúgy az orosz birodalom hatalmi központja jelölte ki, mint korábban Rákosit. 1953 előtti szerepvállalása, életpályája alkalmassá tette mindarra, hogy az addig követett irányvonaltól eltérő politikát hitelesítsenek a nevével, mind pedig arra, hogy általa Moszkva szempontjából megbízhatónak tűnő ember vegyeze el a kényes feladatot. Kétségtelen tény, hogy Nagy Imre különös alakja a különleges anyagból gyúrt embereknek. 1945-ben a szovjet megszálló hatalom állampolgáraként, annak képviselőjében tért vissza Magyarországra, annak érdekeit szolgálta különböző beosztásokban. Sohasem volt azonban hajlandó tel-

jesen feladni személyiségének autonómiáját! Akkor sem, amikor ezért az életét kénytelenül érte cserébe. Utolsó lehetetlenségig megpróbálta nemzetének érdekeit összehátrétni azzal az eszmével, amelynek jegyében leélt az életét. A feloldhatatlan ellentmondást csak a tudatosan vállalt halál volt képes feloldani.

A törvényjavaslat indoklása úgy tesz, mintha Nagy Imre pályája 1953-ban indult volna, mintha a magyar történelem a reformkommunisták színre lépésével kezdődött volna. Nagy Imre azonban nem egyetlen 1956-tal. Pályáját nem lehet csak az 1953 és '56 közötti időszakra szűkítve vizsgálni. A mártírium azonban olyan új dimenziót teremt számunkra, amelyben a morális ítékezés – már amennyiben egyáltalán jogunk van erre – egyértelműen a főhajtás gesztusát írja elő számunkra.

Fel kell tennünk a kérdést: mi volt a törvényt kezdeményező valódi célja? A törvényjavaslat ugyanis – a látszattal ellentétben – nem a kommunizmus nemzetpolitikusáért Nagy Imréről szól, hanem a mai MSZP-ről, Kádár feltétlen kiszolgálójából a reformkommunizmusig, majd tovább, a szociáldemokráciáig eljutott vezetőiről, tagjairól. Kísérlet ez az MSZP történelmi legitimitációjának megalapozására: ha már az elődpárti múlttól az MSZP nem tud – de nem is akar – megszabadulni, akkor megpróbálja Nagy Imre nevét felhasználni arra, hogy egyszer és mindenkorra kikerülhesse az '56-tal való szembeszét, burkoltan rehabilitálja az MSZP jogelődeinek 1945 és 1989 közötti tevékenységét. A valódi cél: újra a magyar progresszív főáramába hazudni a magyar kommunizmust, annak egy áramlatát, illetve személy szerint mindazokat, akik az akasztókötélet fonogató Központi Bizottság tagjaiként, karhatalmistákként, szellemi verőlegényekként, kultúrcaenzorokként, a III-as Főcsoportfőnökség hivatásos állományú tagjaiként, vagy csak függetlenített párttitkárokként, apparátcsikként mindent megtettek a forradalom leveréséért, emlékének meghamisításáért, párton belüli vagy azon kívüli ellenfeleik politikából – de ha kellett – akár az életből való kiiktatásáért, a történelem meghamisításáért, a magyar történelmi közgondolkodás megmetyélezéséért, a demokratikus nemzetudat kiirtásáért.

A ma kormányzó, az ortodox kommu-

nisták és a reformkommunisták utódainak kiegyezéséből született MSZP-SZDSZ koalíció filozófiával emelkedett alapvető hazugsága, hogy ennek a koalíciónak nincs alternatívája, és hogy ez a koalíció az európai felemelkedés és modernizáció záloga lenne. S hogy ez így is legyen, először a múlttal kell kisajátítani, s demokratikus szocialista forradalommal átminősíteni 1956-ot.

A múlt meghamisításának eszközként használt búvszava a megbékélés. Nekünk, '56 után születetteknek azonban sem okunk, sem jogunk nincs, hogy megbocsássunk azoknak, akik a magyar történelem egyik legaljasabb gyilkosságsorozatát végrehajtották vagy cinkosak leplezték. Számunkra ez a vita nem sérelmekről szól, hanem múltunkhoz, a történelemhez való jogunkról. A törvényjavaslat – a betérjesztők egy részének szándékától függetlenül – a büntudatból fakadó túlkompenzálás, a múlttal való becsületes szembenézést kikerülni akaró legitimitációkeresés szándéka s a mindezeket kísérő cinizmus, hatalmi pökhendiség terméke.

Hankiss Ágnes snagovi gyerekként szözlalt meg a Népszava június 8-i számában: „A történelmi múlt máig nem lett feldolgozva, az események múlt igezi szembenézése nem történt meg. Nagy különbség úgy végigmenni a damaszkuszi úton, hogy valakire halál vár, másokra pedig a privatizáció. Ha az MSZP számára Nagy Imre emléke ennyire becses, el kellene gondolkozni azon, hogy Nagy Imre halálában váltotta meg önmaga korábbi életét. Békeidőben ennek a magartatásnak a csönd vállalása és a befelől nézés igénye felel meg. Az MSZP utódpart minőségében pedig a hatalmat választotta. A két magartatás távol esik egymástól.”

S hogy gondolataim végeztéül ismét Orbán Viktor Nagy Imre és mártírtársai temetésén elhangzott beszédéből idézzek: „Mi értetlenül állunk az előtt, hogy a forradalmat és annak miniszterelnökét nemrég meg kórusban gyalázók ma váratlanul ráébrednek, hogy ők Nagy Imre reformpolitikájának folytatói. Azt sem értjük, hogy azok a párt-és állami vezetők, akik elrendelték, hogy bennünket a forradalmat meghamisító tankönyvekből oktassanak, ma szinte tülekednek, hogy mintegy szerencseshozó talizmánként megérinthessék ezeket a kopersókat.”

Ezek a mondatok ma is igazak. Kövér László

A szerző a Fidesz – Magyar Polgári Párt alelnöke